

I - MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Về kiến thức

Giúp HS nắm được :

- Sự phát triển của phong trào cách mạng thế giới trong những thập niên cuối của thế kỉ XIX.
- Hoàn cảnh ra đời của Quốc tế thứ hai và những đóng góp của tổ chức này đối với phong trào công nhân quốc tế, đặc biệt trong thời gian Ph. Ăng-ghe-nơ còn sống.
- Cuộc đấu tranh chống chủ nghĩa cơ hội trong Quốc tế thứ hai phản ánh cuộc đấu tranh giữa hai luồng tư tưởng : mácxít và phi mácxít trong phong trào công nhân quốc tế.

2. Về tư tưởng, tình cảm

Thấy được công lao to lớn của Ph.Ăng-ghe-nơ và người kế tục là V.I. Lê-nin đối với phong trào công sản và công nhân quốc tế.

3. Về kĩ năng

Bồi dưỡng kĩ năng phân tích, nhận định các sự kiện và vai trò của cá nhân trong tiến trình lịch sử.

II - NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

– Sau khi Quốc tế thứ nhất tự giải tán (1876) vì đã hoàn thành sứ mạng lịch sử của mình, phong trào công nhân thế giới ngày càng có những bước tiến mới, đặc biệt là sự ra đời của các chính đảng công nhân có tính chất quần chúng hoặc các nhóm xã hội chủ nghĩa, yêu cầu thành lập một tổ chức quốc tế mới trở thành cấp thiết.

– Cùng với bước chuyển của chủ nghĩa tư bản từ giai đoạn tự do cạnh tranh sang độc quyền (chủ nghĩa đế quốc), phong trào công nhân thế giới cũng có những diễn biến phức tạp. Chủ nghĩa cơ hội xuất hiện đã cản trở bước tiến của phong trào công nhân các nước. Quốc tế thứ hai ra đời và những hoạt động trong thời kì đầu của nó, thông qua vai trò tích cực của Ph.Ăng-ghe-nơ, đã có nhiều đóng góp quan trọng đối với phong trào công nhân thế giới : đoàn kết công nhân các nước, thúc đẩy việc thành lập chính đảng vô sản ở nhiều nước...

– Thái độ khác nhau đối với chiến tranh làm cho Quốc tế thứ hai ngày càng phân hoá và đi đến chỗ tan rã khi Chiến tranh thế giới thứ nhất bùng nổ.

2. Về phương pháp

Sử dụng phương pháp nêu vấn đề trong giờ giảng để phát huy tính tích cực của HS.

III - THIẾT BỊ, TÀI LIỆU DẠY – HỌC

– Tranh ảnh chân dung những đại biểu nổi tiếng của phong trào công nhân quốc tế cuối thế kỉ XIX – đầu thế kỉ XX.

– Tài liệu đọc thêm về phong trào công nhân thế giới thời kì này.

IV - GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY – HỌC

1. Giới thiệu bài học

GV có thể giới thiệu bài mới theo cách sau : Sự phát triển của phong trào cách mạng thế giới trong những thập niên 70 – 80 của thế kỉ XIX với sự ra đời của các

chính đảng công nhân có tính chất quần chúng ở nhiều nước đòi hỏi phải có một tổ chức quốc tế mới – Quốc tế thứ hai được thành lập. Hoạt động của tổ chức này như thế nào, vai trò của nó đối với phong trào công nhân quốc tế ra sao, nội dung bài học hôm nay sẽ giúp chúng ta tìm hiểu những vấn đề trên.

2. Tổ chức các hoạt động dạy và học

Mục 1. Phong trào công nhân cuối thế kỉ XIX

Dựa vào phần trình bày trong SGK, GV cần làm rõ những ý sau :

– Bước tiến mới của phong trào công nhân quốc tế kể từ sau khi Công xã Pa-ri thất bại (1871) và Quốc tế thứ nhất tự giải tán (1876) được thể hiện qua :

+ Phong trào công nhân đòi cải thiện đời sống, đòi quyền tự do dân chủ của công nhân ngày càng lan rộng, đặc biệt ở các nước tư bản tiên tiến như Anh, Pháp, Đức, Mĩ... (GV có thể đọc đoạn chữ nhỏ trong SGK hoặc gọi một HS đọc trước lớp để các em hiểu rõ nhận định này).

+ Sự thành lập các đảng công nhân hoặc các nhóm xã hội chủ nghĩa chứng tỏ sự trưởng thành về nhận thức của đội ngũ công nhân các nước.

– Yêu cầu thành lập một tổ chức quốc tế mới để đoàn kết lực lượng công nhân các nước càng trở nên cấp thiết.

Kết thúc phần này, GV nên đặt câu hỏi : Những sự kiện nào chứng tỏ phong trào công nhân thế giới vẫn tiếp tục phát triển trong những năm cuối thế kỉ XIX ?, yêu cầu HS trả lời rồi củng cố kiến thức phần này.

Mục 2. Quốc tế thứ hai

Dựa vào SGK, GV trình bày đại hội thành lập Quốc tế thứ hai, sau đó nhấn mạnh :

– Quốc tế thứ hai ra đời và hoạt động trong hoàn cảnh lịch sử mới : chủ nghĩa tư bản phát triển ở giai đoạn cao – giai đoạn đế quốc chủ nghĩa. Để đẩy nhanh tốc độ phát triển kinh tế, giai cấp tư sản các nước đã tăng cường độ bóc lột nhân dân lao động ; thêm vào đó, sự thắng thế của xu hướng độc quyền và chính sách chạy đua vũ trang, chuẩn bị chiến tranh để phân chia lại thế giới... làm cho đời sống nhân dân lao động ở các nước tư bản càng thêm khó khăn. Trong bối cảnh đó, Quốc tế thứ hai đã phát huy ảnh hưởng tích cực trong phong trào công nhân quốc tế, có nhiều đóng góp trong việc tổ chức quần chúng đấu tranh (lưu ý vai trò của Ph.Ăng-ghe-n trong việc triệu tập đại hội thành lập, góp phần làm cho đại hội thành công và có nhiều hoạt động tích cực trong những năm đầu của tổ chức này).

- Sự ra đời của Quốc tế thứ hai là một bằng chứng về sự thắng lợi của chủ nghĩa Mác trong phong trào công nhân. Song những biến động trong đời sống kinh tế - xã hội cuối thế kỉ XIX đã tác động đến sự nhận thức trong đội ngũ những người vô sản. Một trào lưu tư tưởng đòi xét lại chủ nghĩa Mác, do E.Béc-xtai-nơ khởi xướng, xuất hiện thời kì này đã làm cản trở bước tiến của phong trào công nhân quốc tế. Về khái niệm đấu tranh nghị trường, GV nên giải thích để HS rõ : Đây là hình thức đấu tranh, trong đó các đại biểu công nhân sau khi trúng cử vào Nghị viện đã dùng diễn đàn này để đấu tranh chống chính phủ tư sản, đòi quyền lợi cho công nhân.

- Do ảnh hưởng ngày càng tăng của chủ nghĩa cơ hội, các đảng trong Quốc tế thứ hai đã xa dần đường lối đấu tranh cách mạng (trừ V.I.Lê-nin và những người bôn-sê-vích trong Đảng Công nhân xã hội dân chủ Nga), biến thành những đảng thoả hiệp với giai cấp tư sản, đẩy nhân dân lao động vào cuộc chiến tranh vì lợi ích của bọn đế quốc. Quốc tế thứ hai đã tan rã khi Chiến tranh thế giới thứ nhất bùng nổ.

3. Sơ kết bài

- Để củng cố, GV chốt lại những nội dung chính của bài (gồm hai phần lớn : Phong trào công nhân quốc tế cuối thế kỉ XIX và Quốc tế thứ hai), nhấn mạnh vai trò của Ph.Ăng-ghe-n trong việc thúc đẩy sự phát triển của phong trào công nhân quốc tế giai đoạn này.

- Bài tập về nhà, GV yêu cầu HS đọc trước *Bài 40* trong SGK để chuẩn bị cho giờ học sau.

V - TÀI LIỆU THAM KHẢO

Lễ khai mạc Đại hội thành lập Quốc tế thứ hai

Vào khoảng 9 giờ, phòng họp Đại hội, được trang hoàng đẹp đẽ, đã đông nghịt người. Trên một tấm phông màu đỏ ở cuối khán đài nổi lên dòng chữ vàng ghi câu của C.Mác : "Vô sản toàn thế giới liên hiệp lại !".

Ở bên phải và bên trái khán đài treo hai biểu ngữ : *Đảng Công nhân và Uỷ ban trung ương cách mạng*. Phần lớn đại biểu Pháp đều thuộc về các đảng này. Phía trên hai biểu ngữ, lá cờ đỏ bay cao.

Ngay giữa phòng lại có một biểu ngữ ghi dòng chữ : "Nhân danh Pa-ri tháng 6 năm 1848 và tháng 3, 4, 5 năm 1871, nhân danh nước Pháp của Ba-bốp, Blăng-ki, Vác-lanh, xin chào mừng các đảng xã hội chủ nghĩa của hai bán cầu !".

Ở mặt trước, nổi lên một khẩu hiệu nêu rõ mục đích và yêu cầu của công nhân gia nhập Đảng Xã hội chủ nghĩa :

"TƯỚC ĐOẠT GIAI CẤP TƯ BẢN VỀ CÁC MẶT CHÍNH TRỊ VÀ KINH TẾ, XÃ HỘI HOÁ CÁC TƯ LIỆU SẢN XUẤT"

Đúng 10 giờ, thay mặt Ủy ban tổ chức Pa-ri, Pôn La-phác-gơ nồng nhiệt chào mừng các đại biểu Pháp và nhiều nước khác. Ông đặc biệt chào mừng thắm thiết các đại biểu Đức, mặc dù trong nước đang trải qua một tình thế gay go, vẫn đến tham dự đại hội rất đông. Chính điều này đã chứng minh rằng giữa nước Đức xã hội chủ nghĩa và nước Pháp xã hội chủ nghĩa không hề có một sự thù hằn ngu xuẩn và mù quáng nào cả, điều mà bọn sóvanh ở hai nước rất mong chờ. Các đại biểu châu Âu, châu Mĩ họp ở gian phòng này... đoàn kết với nhau không phải dưới ngọn cờ ba sắc hay của bất cứ một dân tộc nào, mà dưới ngọn cờ đỏ – *ngọn cờ của vô sản thế giới.*

(Theo : *Tư liệu giảng dạy lịch sử thế giới cận đại, Sđd*)